

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelenik minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18. sz. a.) intézendők.
Bérmentetlen levelek el nem fogadhatók.

Előfizetési ár:

egész évre 20 frt., félévre 10 frt., negyedévre 5 frt.

Beiktatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj mindenbeiktatásért 30 kr.

A „nyilt-tér“-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Adva	Tartalva
84.75	85
119.50	120
97.50	98
91.75	92.25
88.75	89.25
94	94.50
82.50	83
81.25	81.75
94	95
96.70	97.75
116.20	116.40
46.15	46.25
5.54 1/2	5.55 1/2
9.28	9.29
1.71	1.72
113.75	114.25

Rendkívüli előfizetés

„FÜGGETLEN LAPOK“ következő folyamára.

Marczius—májusi 1/4 évre . . . 5 ft. — kr.
Marczius—juniusi 4 óra . . . 6 „ 70 „
Marczius óra 1 „ 70 „

A „Füg. Lapok“ kiadó-hivatala.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Tájékoztatók.

Pest, márcz. 6.

(B. K.) Engedje meg a t. szerkesztőség, hogy mint világi és régi tanuja az egyház szervezet körüli küzdelemnek, belépjek én is a küzdők sorába, és miután a viadal általánossá kezd lenni s társaim közül sokan bevonattak, én se legyek tovább tétlen szemlélője a szellemi harcoknak, de vigyem meg az ügynek magam részéről is a szerény oszlatékat, mi tölem telik.

Mindenekelőtt engedje meg nekem fel-fogásom szerint constataroznii a mai helyzetet, még pedig a magam világi szempontjából. Nem akartam e kérdésbe eddig beugyulni, a t. szerkesztőség azon élesen markirozott s eleve mereven fenntartott elvénél fogva, mert a magyar egyház autonóm szervezetét tisztán az egyház belkérdesének jelezte, s minden külinterventiótól szabadkozik.

En bevallom: soha sem osztottam e nézetben, de zavamat sem emeltem ezen fel-fogás ellen, mert az orvoslást ily tévedések ellen az időre biztam s biztos voltam, miszerint ez hamar meghozza a változott meggyőződést. — Ime ott vagyunk.

Hiszi-e még ma is a t. szerkesztőség, hogy a kath. kérdés Magyarországon megoldható a törvényhozás intervenciója nélkül? Am tekintens Erdélyre!

Ezek ügyöket a szétvált elemek külön felterjesztésekben a főség elibe vitték. A főség természetesen kormányunknak adandja át s kormányunk mit fog tenni?

Ne vegye senki tőlem zokon, ki a kormányt mélyen tisztetem, s annak minden kitelhető erőt kívánok, de ki kell mondanom, e kérdésben attól keveset várok.

A tiszt. szerkesztőségnek megbocsátotam, ha az ország tömérdek átalakulási kérdései közt a legfontosabb politikai kérdést, — igen ismétlem legvitalisabb politikai kérdést — egyházinak kereszteltek s feledve a történelmet, szemüket be-

hunyva a helyzet iránt, elhitették magukkal hii biztatásokra, hogy mi elegek vagyunk önmagunknak. Ezért a t. szerkesztőnek mint fiatal papnak kész a bocsánat.

De hogy a kormány e kérdést eleitől máig, miután már oly nagyra nőtte ki magát s meglehetősen éles ellentéteket állított elő, mibe sem veszi, azt folyvást csak nézi, tán észre sem veszi, ez mulasztásainak leg-súlyosabbika.

A kultuszminiszter véve az erdélyiek sürgető felterjesztését, alig mellőzhető, hogy a magyar egyház fejét, az ország hprimá-sát e felől ne tudósítsa s hasonlóra ne szólítsa fel.

Ezzel nem a kultuszminiszter, de báró Eötvös, az annyi oldalról oly méltán az országtól egyetemesen tisztelt hazafi tartozott önmagának és multjának.

De én bevallom e részben, b. Eötvöst a hazafit, a katolikust, az államférfiut, a tudóst s annyi sok mindenfélét szerettem volna teljes actióban szemlélni s nem a kultuszminisztert, — tán tanácsosai befolyása folytán — tespedni.

Mert öszintén kimondom épen mint báró Eötvösnek legnagyobb tisztelőinek egyike az országban, hogy a mint én, a minden hivatali nyomástól felszabadult b. Eötvös lelki sugallatától ez ügyben is legtöbbet várnék az országban, ugy a kultuszminiszter hivatalos tárgyalásaitól igen keveset várok.

A mit eddig tett is, a hprimáshoz intézett levél, abban csak az alap gondolat övé s ez hozzá méltó is, de a kivétel nem az övé, sőt sürgős dolgai közt arra kevés figyelmet is fordított, mert az ő eszméinek correctsége s előadásának ragyogó s megragadó voltában nem fordul elő soha, mi ebben a levélben, hogy abból az ellentétes felek egyiránt vonjanak erőseket szétágazó nézeteik istápolására.

Pedig ez ma így van. Mutasson nekem bárki is b. Eötvös annyi politikai irataiból egyetlen szakaszt, melyből valaki bírna kétfélt kimagyarázni!

Az ő iratainak jellege épen ellenkező. Szabatos correctség, és félremagyarázhatlan határozottság.

És ime a hprimáshoz irt levelére megnyiszer hivatkozott a t. szerkesztőség mind-azokban, melyek a kath. egyház elhagyott mai helyzetét s annak következeit s egy rendezett állapot kimaradhatlan eredményeit tárgyalják.

Más részről elleneseik a napokban is e levélre hivatkoznak az 1848-ki Emlékirat leküzdésére, mert abban két passust találtak, melynek gondolata oly bizonyosan a miniszter paptanácsosáé, mint nem a miniszteré.

Hogy t. i. az Emlékirat irányára „az akkori forradalmi szellem lehetett befolyással.“ Ilyesmit az 1848-ki törvények legihlettebb egyik bajnoká nem adhatott szája az ellenfélnek.

Másik az, mit e levélből idéznek: hogy „a püspökök fogják meghatározni azon formákat és szervezetet, mely által a kath. világiaknak befolyása a püspökök egyházi hatóságának veszélyeztetése nélkül kivihető.“

En ugyhiszem, ily politikai tan b. Eötvöstől nem jöhet.

De elég sajnos azt tapasztalunk nekünk világiaknak, hogy miniszteriumából ilyek kiadatnak s elég arra, hogy aggodalmink feltámadva, tovább is nézzünk szemekkel s azok a láthatár szélén — a törvényhozáson — akadjanak meg.

A t. szerkesztőség eleve nem nézett túl püspökeinken. Ma tán a kormány nál akadnak meg szemek. De van-e időnk mit veszteni?

Tudjuk-e mit hoz a holnap? Meddig van rendezkedésünk idejének nyugalma megszabva?

Nem lehet ily dolgokban tovább nézni a habozást. Öt hosszú hónap egy tervezetet s egy kísérletet hozott létre, egyiránt levegőt mindnyájunkra. Ez uton misem vár reánk?

Nem oktalanság-e makacsul azon maradni?

Szíves türelmével folytatom.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Éjszakkéleti vaspálya.

Lapunk utolsó számában hoztuk mi is az örvendetes hírt, miszerint hazánk éjszakkéleti részén építendő vaspálya-hálózat iránt a végleges alku a Schönbornféle consortiummal kormányunk által megkötötték, s a kiépítés biztosítására a cautió részlete, fél millió tetették.

Miután pedig e vaspálya iránt — melynek alapja a Debreczen-Szatmár-szigeti vonal — maga a törvényhozás szállította fel a kormányt erélyes működésre, a feltételek is, mint azokat a Századunk által közzétett feltételekből megítélhetni, igen kedvezők, nemcsak nem lehet további nehézségekről szó, sőt bizonyos, hogy a kormány e sikerült működése a törvényhozásnak nagy meglepődésével fog találkozni.

Nem tartjuk helyén kívül e pályavonal multjára s hazai fontosságára futó pillanatot vetni.

A Debreczentől Szatmárnak vezetendő

vaspályavonal első terve a gr. Széchenyi Istvánnak a közlekedésekről irt munkájában fordul elő. Alig rendezte miniszteriumát, 1848 nyarán a felmeretési munkákat megkezdette. Szatmárig a terv el is készült, de a későbbi zavarok közt elveszett, legalább többé hozzá jutni nem lehet.

Bach korszaka alatt a Tisza felső részén szenvedett nagy károk a sószállításnál azon gondolatra vezették a kormányt, hogy a felső tiszai vizszállítás nehézségeinek kikerülése miatt a marmarosi sóaknákat Vásáros Naménynyal, mint a vizeni szállítás állandó pontjával, vaspálya által kellene összekötni, s miután időközben a tiszai vaspálya kiépült, e vonalat Nyiregyházával összekötni.

Ha ez létesülhet vala, a pestdebreczeni vaspálya egyenes folytatásának Isten tudja mennyi időre vége van. S előállt volna egy oly szerencsétlen kigyózó vonalozás, minőt csak ama rendszer birt minden józan combináció ellenére kiállítani.

Már előmunkálatok, kijelölések, sőt némely anyagok is készen voltak, a concessió szokott szerencsétlen módon a sóárulás sok évekre terjedő eladási kiváltságával megvala adva a társaságnak. De Szatmárt illeti e részben az érdem, hogy nemcsak küldöttséget menesztett Bécsbe, hanem sikerült a pesti sajtó solidaris föllépését a nyiregyházi terv ellen felkölteni, ezt követte a bécsi sajtó is, s hozzájárulván a Creditanstalt mint concessionariusz túlvő követelése, a kiépítés megakadt 1858-ban.

Igy háritott el ama veszély, hogy az éjszakkéleti, még ma tiszta tér, egy fonákul vezetett vonalozás által a jövőnek teljesen fennahagyott, hogy ott most egészen correct s minden érdekeknek megfelelőn lehet egy oly szép hálózatot kiállítani, melyhez hasonlóan correct alig lesz az országban.

Hogy a Pestről Debreczenig menő pályavonal nem állhat meg a nagy magyar térség kellő közepén a magyar pálya-conceptiók gonyára, ez természetes. Itt Szatmár vala, mint gőbpont a gr. Széchenyi tervében kijelölve. Onnan az ország széleig Bukovina és keleti Galiczia felé Szigetig, másfelől átlépve a közel erdélyi hárt Kolozsvarig.

Ez maradt most is — t. i. Debreczen, Szatmár, Sziget — az alapvonal. Ezen vonal nemcsak a sóra nézve teszi lehetővé, hogy az ország ezen első szükségű cikkre nézve emancipáltassék a kettős monopolium nyüge alól, de tetemesen alászállitható lévén a sóár, a fogyasztás tetemesen emelkedik s a só tetemes olcsósága mellett az

TÁRCZA.

A világiaknak az egyházügyeibe való befolyása az első keresztény századokban.

II.

Folytassuk az „Egyházi Lapok“ idézett szaktudományi cikkekének sorait.

„Előállítanak kettőt“ Kik? Azok, kikhez Péter beszédét intézte, t. i. a vegyes gyülekezet. *)

„Vajjon csak két férfiú volt az egész jeruzsálemi egyházban, kik ily kellekkel bírtak?“

„Ha igen: ugy annál feltünőbb, hogy az apostolok az ügyet még is a vegyes gyülekezet elé hozták.“

„Ha többen is bírtak a szükséges kellekkel, akkor világos, miszerint a vegyes gyülekezet azért kérdtetett; hogy a legalkalmasabbat kijelölje.“

„Az irás szövege szerint, ez utóbbi eset látszik valószínűbbnek.“

„Meglevén a kijelölés, mit az egész gyülekezet tón, sem Péter, sem az apostolok, hanem a sors dönti el, melyik legyen apostollá.“

*) Apostoli caeterique fidelis communi consensu nominantur et toto numero duos excellentiores fide, virtute, rerumque christi cognitione: eos deinde seorsim statuunt quasi apostolatus candidatos, ut super utrumque ja-cerent sortem, quas apostolum des'gnaret u. az. ad. v. 23.

„Bizonyára azért: hogy világosan kitünjék, miszerint csak Isten adja az apostoli tisztet.“

„A szellemi hatalom egyenesen Istentől jó, azt a felszentelés ténye által nyeri az illető; azt nem az egyház, község adományozza: de azon férfiak kijelölésében, kikre ezen, — nem az egyház-községtől, hanem egyenesen Istentől származó, — hatalom bizassék, a községnek, mint érdeklött félnek méltányos lehet része, ezt a jelen apostolválasztás is bizonyítja. Az apostoli böleseségnek fényes nyilatkozványa tehat: midőn az előljáró választásánál, az alattvalóknak is kijelölési jog adatik. Sz. Cyprian így elmélkedik e tény fölött:

„Coram omni synagoga iubet Deus constitui sacerdotem, idest, instruit et ostendit, ordinationes sacerdotales, non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut plebe praesente, vel detogantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicerent, et sit ordinatio iusta et legitima, quae omnium suffragio et iudicio fuerit examinata.“

Propter quod diligenter de traditione divina et apostolica observatione servandum est et tenendum, quod apud nos quoque, ut fere per provincias universas tenetur, ut ad ordinationes rite celebrandas ad eam plebem, cui praepositi ordinatur, episcopi eiusdem provinciae proximi quique convenient, et episcopus deligatur plebe praesente.

Ugyan e levélnek elején írja: Nec sibi plebs blandiatur, quasi immunis a contagione esse delicti possit, cum sacerdotis peccatori comunicans, et ad iniustum atque illicitum praepositi sui episcopatum consensum suum comodans . . . cum ipsa maxime habeat potestatem vel eligendi dignos sacer-

dots, vel indignos recusandi. Quod et ipsum videmus de divina autoritate descendere, ut sacerdos plebe praesente sub omnium oculis deligatur et dignus atque idoneus publico iudicio ac testimonio comprobetur. . . . E levelet szt Cyprian több püspök társával egyetemben irta egy községhez, azon felszólításra: mit tevők legyenek, Basilides és Martialis eretnekségbe s egyéb bünökbe esett, s azért letett püspökeik irányában.

„Mielőtt az afrikai főpap levelét bővebben elemeznők, egy más ténny is meg kell vizsgálnunk, mert azt a levél is említi. Ez a hét diákon választása szinte Jeruzsálemben. . . .“

„Ezen hét diákont, az apostolok felszólítására az egyház község, a bivek választották.“

„Ez az egyházrendüteknek a nép általi, szigoru értelemben veit, választásának első vilá-gos példája.“

„Teljes joguk lett volna az apostoloknak, a népet nem is kérdezve, ön hatalmilag a diákonokat kinevezni. De az apostoli böleseség befolyást enged a népnek is; a nép számára rendelt egyház szolgálk kijelölését, választását reá bízván. . . .“

„A jeruzsálemi egyház gyakorlata; történeti bizonyosága annak, hogy a személyes esalhatatlanság Istentől származott adományával bíró apostolok csakugyan engedtek s nem csekély befolyást a népnek az egyházrendütek megválasztásába.“

„Rendezetlen községekben, missiói utakon, az apostolok maguk neveztek püspököket a híveknek.“

„De hogy a jeruzsálemi példát, a hol illet, követték, azt önmagukhozi következtességük miatt feltehetjük.“

„Római Kelemen, apostoli tanítvány és pápának, a Korinthusiakhoz irt első levele fényt derít az apostoli tanítványok eljárására: „Consuetudo itaque ab illis (apostolis) vel deinceps ab aliis viris eximiiis consentiente universa ecclesia quique ab omnibus testimonium praelarum reportarunt, hos putamus munere suo non iuste dejici. . . .“ *)

„Az apostoli tanítványok, oly férfiak mint Titus és Timotheus, — jegyzi meg Hefe — az egész község beleegyezésével nevezék ki a püspököket! *) És Tell: Locus hic si quis alius, ap-prime utilis ad intelligendum, quae fuerint partes Cleri et Plebis in Episcoporum ordinatione. *)

„Az ugynevezett „Constitutiones Apostolicae“ így nyilatkoznak: Quo nominato et placente (a je-löltre vonatkozik) congregatus populus una cum presbyterio et Episcopis qui praesentes erant in die dominica consentiant. Qui vero inter reli-

*) 54. fej. Patrum apostolicorum opera stb. Albertus Rud. Max Dressel. Editio altera Lipsiae 1863.

*) In den unmittelbar nachapostolischen Zeiten haben Stellen wie Clemens von Rom, dieser Schüler der apostel bezeugt, die Apostelschüler — also Männer wie Titus und Timotheus die Bischöfe auf unter Zustimmung der ganzen Gemeinde. — Die Gemeinde musste nämlich Zeugnis geben, ob der betreffende würdig sei oder nicht. — Beiträge zur Kirchengeschichte, Archäologie und Ly-turg'k. Tübingen, 1861. I. K. 140. I. Csakugyan a συνεδοξιας valamivel több, mint a testimonium vitae = mert εδοξαο = megüldödni, helyeselni
*) Patr. Ap. Opera Dressel i. m. 91. I.

Ma lapunkhoz mellékelve van a „Honvéd-Albumra“ való előfizetési felhívás.

államjövdelem a sóból még is tetemesen emelkedhetik.

Eddig a sókihozatal mennyisége a létező szállítási eszközök erejével legföllebb 1 millió mázsára mehetett évenként. Többet csak néha kivételképp hozhattak ki. Ezentúl ki lehet annyi milliót hozni, mennyi csak kell.

Az árkülönbség pedig a mostani körülmények közt így áll: Marmarosból ide a szállítás számított 1 frt 54 kr. mázsánként. Ezután lehet mintegy 55 kr. Tehát már a szállítás két harmada meg lesz nyerve.

Mi különben sziget összeköttetését Debreczennel még mérhetlenül fontossá teszi, az azon körülmény, hogy két nagy emporialis hely kötetik össze, e két emporialis hely pedig épen teljesen különböző termények gyujontja.

Sziget nagy hegyvidék, Debreczen a nagy térség központja. Debreczennel mindegyik van, mi Szigetnek nincs, ellenben Sziget — és itt a vidéket értjük — sok mindennel bír, miből Debreczennel semmije sincs.

A hegyvidék vezetetik a nagy térség kellő közepébe s egymást felszámíthatatlanul fogják felélni, nem említve, hogy a közbeeső vidék mindezen jótétemények részese leend.

(Folytatjuk.)

Levelezések.

Az erdélyi kath. autonómia.

Kolozsvár, márcz. 3-án.

Midőn a gyulafehérvári gyűlés egybehívott, mindenki a helyzetet úgy fogta fel, hogy azon státusgyűlésnek feladata nem más, minthogy önkormányzata a jogfolytonosság alapjait helyre lépén állítva, s a Gubernium mellett működő kath. commissio meg lévén szüntetve, a státusgyűlés magmát szerveze; a rendi és kiváltságos régiek polgári alkotmány formáján fennállott szervezet helyébe állítson be egy oly organismust, mely a mostani kor igényeivel, a polgári alkotmány elveivel összhangban áll, s mely elég biztosítékot nyújt a végre, hogy a kormány kezeiből átveendő egyházi vagyon a kath. egyház érdekében rendelkezése czéljának megfelelő módon fog kezeltetni.

A püspöknek fentartva a miniszteri rendelet azon jogát, hogy az érintett tárgyban a státusgyűlés által kidolgozandó javaslatot saját véleménye kíséretében terjeszthesse fel.

Az erdélyi kath. clerus igen sok mivel, tudományos férfiakat számlál kebelében, kik a miveltés s az idő kérdéseinek színvonalán állván, fel tudják a kor kívánalmait fogni, belátják az idők intéseit.

Azt lehet tehát tartani, hogy ha a magyarországi püspöki karnak mult évi szervezeti javaslatát az „Idők Tanuja“ épen a gyűlés kezdetén nem hozza — ha az erdélyi püspök programot nem készít, azt, mint saját változhatatlan véleményét különartott gyűlésben a papságra nem ocotroyálja: a státusgyűlés a legszebb testvéries egyetértésben fogott volna lefolyni, s egy minden érdekeket kielégítő szervezetet fogott volna megállítani.

De a püspök Erdély multját, ennek törvényeit, szokásait ignorálva, s magát az 1848-diki, ő szerkesztette püspöki emlékirat elveivel is ellen-

kezésbe helyeztetve, Erdélyben kíváná a püspöki absolutismus felállítását megkísérteni.

És ki hitte volna? a papságra gyakorolt erkölcsi nyomás — a püspöki program — a püspöki beszédek, melyekben hangsúlyozva ki lön emelve, „hogy ő nméltósága a státusgyűlésnek sem nem tagja, sem nem feje, sem nem elnöke, hanem püspöke. Jézus helytartója — a püspököt megillető jogokból semmit nem enged — a világiaknak a canonok semmi befolyást nem engednek; el fogadja ugyan a püspök egyházmegyei főhatóság maga mellé a világiakat, valamint máskor is, midőn az egyház szorongattatott állapotban volt, elfogadta a világiak segédmeztetését, gyámolítását, de nem oly módon és alakban, hogy a püspök az egyháznak csak superintendense legyen, — tartózkodjék mindenki a püspöki jogokba belemarkolni, mert az, a ki ezt tenné, az egyház fenytését fogná magára vonni“ — az ily s ehhez hasonló diktói megcsülték a czélt hatást; a papság számtöbbségét látva, mint osztály foglalt állást a világi renddel szemben; annyit azonban meg kell adni, hogy ily előzmények dacára is találkoztak az egyházi rendnek oly függetlenséget tanúsító lelkes tagjai, kik készebbek voltak nem szavazni, mintsem a püspöki nézetek mellett szavazzanak.

Átaljában pedig a 20-as bizottmány egész munkálata — a püspöki jogokra vonatkozó három pontok, u. m. 1. 53. és 66-ik §§-ust kivéve — ugy a papság, mint a világiak által egyhangulag el lön fogadva.

A clerus is minden püspöki izgatás dacára elfogadta a szervezetben letett népképviselet elvét — felhozta ugyan egy-két tag a paritást, de nagy pártolásra nem találván, elállott indítványától, és szavazatra vitetni a dolgot nem erőltette.

Az 53. § 1. pontja megvitásánál kérdésbe tette egyik egyházi tag, mit ért a 20-as bizottmány ezen passus alatt, végre a státusgyűlésnek fenntartatik mindazon jogok érvényesíthetőségét eszközölni, mely hazai törvényeink, vagy szokásainknál fogva a státust megilletetik, és kifejtetik, miként ezalatt a többek közt a püspök, a főbb és alsóbb papság választását érti a bizottmány, melynek Erdély gyakorlatában volt, s a melyet az alsóbb papságra vonatkozólag a kegyuri jogbíról községek ma is gyakorolnak. Ez ellen is a clerus nem tette magát oppositíóba, hanem a szerkezetet a püspöki ily felszólalás dacára is „hát a papság is elfogadja, hát a papság sem látt ebben sérelmet?“ elfogadta.

E szerint tehát a papság többségi túlsúlya csakis az Eris almájaként kivetett püspöki jogok megállításánál nyilatkozott — egy titkos szavazás ezen pontok átvitelét is, meg lehet, kétségesse fogta volna tenni, mert magán társalgás közt több tekintélyes egyházi férfi bevallása, miként a püspöki méltóság is hivatalból le nem származhatik, de ő k nyíltan nem szavazhattak ellene, miután függésben állanak a püspöki hatalomtól.

Tekintve tehát a megállapított szervezetet, annak differentialis pontját az első sorban képezi az 1. §, mely „a püspöknek az egyházi és országos törvényekből folyó jogait a szervezeti szabályok által nem érintetnek határozza.“

Ezen cikk ok nélkül foglalt helyet a szervezeti szabályokban; mert azon jogok, melyek a pü-

pöki hatalom részére, az ennek szavára igazodó papság által biztosíthatni képzeltetnek, nincsenek meghatározva; hol kezdődnek azon jogok, s hol végződnek azoknak határa, definiálatlan dolog.

Azon jogokat, melyek a püspököt az egyházi törvények szerint megilletik, most, miután a magyarországi püspökiakat azokat praecisirozta, felvette a 20-as bizottmány a maga munkálataiba, az 54. §-ban elő számálatván azon ügyek, melyek a püspöki kormányzat tárgyait képezik, s a melyekbe a státusgyűlés — noha lennének itt is szellőztetni való dolgok, a milyen p. o. a papi nevelés czélszerűbb elintézése, a kisebb papságnak irtalmatlan helyzeteni javítás kérdése stb. — bele elegendni nem kíván.

Azon jogokat, melyeket a püspök az ország törvényei értelmében gyakorolni hivatva van, a státusgyűlés épen azért sem bántathat, mivel érzi magában ama szent kötelességet, mely szerint mindenki az ország törvénye előtt meghajolni tartozik.

És hogy félre ne értesünk, ki kell jelentenünk, hogy mi végetlenül fájlalók, ha püspöki motiv azon feltevésből indulna ki, mintha attól tartana, hogy önhívei által fog jogaiban megröviditetni — mondjuk, ha ez, és nem a hatalomvágy az indok, mely ezen küzdelmet előidézte, akkor csak fájlalni tudjuk a világi hitrokokokban helyzetett kishittiséget — ki kell tehát jelentenünk, hogy mi a püspököt az egyházmegye fejének, a státusgyűlés elnökének tartjuk, és ismerjük; a püspöki méltóságot, tekintélyt fenn kívánjuk tartani; mi nem akarjuk, hogy a püspök a papsággal együtt kasztot alakítson, és a világiakkal szembeálló ellenséges tábor képezzen — mi a püspököt magunk közt, velünk közösen munkáló első embernek tekintjük, kinek szent missiója előtt meghajlunk, de azt is megvárjuk, hogy a lelki hatalom körén kívül eső ügyekben mindent velünk összeolvadva, sőt mint híveit vezette, de semmit még is rólnk, nélkülünk nem tevé tegyen és cselekedjen a közös czélnak elérésére, a vallás és annak intézményei fenntartására, és elő haladjára.

Egy más mellett, nem pedig egymás fölébe emelkedve kell tért foglalnunk — azért a püspöki hatalom ily irányban haladva, soha attól ne tartson, hogy hívei által jogaiban meg fogna sérteni, sőt számíton arra, hogy nem a hívek lévén a püspökért, hanem a püspök a hívekért, Istentől rendeltetve, ezek által minden jogaiban inkább és hatalmasabban meg fog védetni, mint megvédettet az absolut világi hatalom által, mely semmit nem adott a nélkül, hogy hat annyit a haza és hívek hátrányára vissza ne követelt volna.

A második differentialis pont az 53. §, melybe a t. cz. papi többség azon záradékot szavazta be, hogy a státusgyűlés a hatásköréhez tartozó tárgyakat csakis „a püspökkel egyetértőleg“ intézhesse el.

Azt minden elfogulatlan olvasó megítélheti, hogy itt az egykori Lengyelhont megbuktató, s bár mily alkotmányos organismust már a priori megölő püspöki veterán alapja van megvetve — ezen ártatlannak tetsző záradék ez idő szerinti püspököt a státusgyűléssel szemben oly hatalommá növeszté, mely a státusgyűlésnek minden hatását, független mozgását paralysálja — eszerint a státusgyűlés olyan postulatlan Landtag forma testületté törpülne, mely mint árny fogna a püspök mellett állani.

Nem értjük, honnan veheti magának a püspöki hatalom ezen felsőbbiséget? — forgattuk az egyházi canonokat, az ország törvényeit, vizsgál-

tuk a gyakorlatot, de sehonnan ezen absolut természetű hatalmat leszármaztatni nem tudjuk.

A tárgyakat rendében elemezve, ugy találjuk, hogy az iskola, és nevelés ügy nem a püspöki hatalom jogai közé tartozik; azt 160 év alatt az erdélyi status a püspök nélkül intézte; — 1716-ban jött Erdélybe püspök, de 1767-ig a püspök csak tagja, de sem feje, sem elnöke nem volt a státusgyűlésnek, azon innen a tanügyet a bécsi kormány vezette; ez állította meg a tanrendszert, ez irta elő a tankönyveket, rendezte a neveléket, állította meg a tanító fizetését, egyzóval a nevelési ügyben a kormány korlátlanul intézkedett — rendeleteit ártirta a Guberniumnak, mely az ügyeket a kath. commissio-ban tárgyalván, hozzá szólas nélkül végrehajtotta.

A püspök főfelügyelője volt a tanintézeteknek, de nem püspöki állásából és hatalmából kifolyólag, hanem mivel ideiglenesen — modo provisorio, és csak is személyére nézve — quoad personam — ilyennek a kormány által ki nevezetett — voltak idők, midőn a kormány ezen fontos hivatással nem a püspököt, hanem más világi méltóságot ruházott fel, a püspök mellőztetett.

Különös felfogása a helyzetnek, hogy a püspök feltétlen engedelmisséggel végrehajtotta azon időben, midőn egyház és trón kezét fogva egymást istáptólták czéljaikban, a kormány intézkedéseit, s azt sem vizsgálta, ha azok hasznos, vagy épen sértő intézkedések; a miért is az erdélyi kath. iskola a legmiserabilisabb állapotban szilárdot, és szilárdot ma is — és most, midőn a püspök híveivel kezte fogva a helyzetnek, magát el akarja hievitől esaladni — az atyákkal nem is akar tanácskozni egy jobb nevelési rendszernek életbe léptetéséről.

Engedjen meg ő nméltósága, de mi világiak azt tartjuk, hogy mi vagyunk a kath. egyháznak propagativus fenntartói, tehát leginkább nekünk áll érdekünkben arra gondolni, hogy gyermekeink buzgó katolikusoknak, leikes, hazát szerető polgároknak neveltsenek — az időszertint püspök csak ideig tartó hivatalnok a egyháznak, kinek egyénisége lehet magasabb, kitűnő tulajdonokkal bíró, de lehet az ellenkező is — ha tehát mi az időszertint püspök kívánságai előtt meg nem hajlunk, hanem az iskola és nevelési ügyben befolyást, még pedig döntő befolyást akarunk gyakorolni, ez nem a püspöki hatalom megtámadása, hanem saját érdekeinknek megóvása és fenntartása ösztönéből származik.

A tanító kinevezése szintén nem püspöki jog, mert ezeket kinevezte a kath. commissio, hol a püspök sem elnök, sem autocrata nem volt, hanem csak egyszerűen szavazó tag.

Megkérdetett ugyan a püspök, hogy tanítóknak ki képzett papjai vannak e, s kit hova lehetne alkalmazni? de ezen megkérdést a fenn állott rendszer igényelte, a püspök tudhatván csak is a tanítás alkalmas papságról felvilágosítást adni; a püspöki nyilatkozat pedig csakis tanácskozás és eszmecsere természetével bírt. Ennél több hatósága és befolyása lesz ezután a püspöknek, mert a státusgyűlés elnöke, a papnevelde ura lévén, ha a korigényeinek megfelelő nevelést adat az ifjú papságnak, akkor azok fognak a tanszékekre alkalmaztatni — de aztán még sem követelheti a püspöki hatalom, hogy ha papneveldeje nem tud ki képzett tanítókat adni, a státusgyűlés még is kényszerítve érözze magát a tanszékekre a kellőleg ki nem képzett papságot csak azért alkalmazni, hogy az ifjú papoknak elhelyeztetést adjon.

Továbbá az alapítványok kiosztását sem lehet

quos praecipuus est interroget presbyterium et plebem, an ipse a bemutatott jelölt est quem in praesidem postulant: et illis annuentibus, iterum roget, an ab omnibus testimonium habet, quod dignus sit magna hac et illustri praefectura.“

„Világosan ki van itt fejezve a postulatio — a közkívánat — és testimonium vitae — az élet szentség mellett tanuskodás.“

„Sz. Cyprian (250 k.) is leírja a püspök választás módját. Levelét fenntebb idéztük. Szerinte ugyan is az isteni hagyomány és apostoli szokás ugy hozza magával — traditione divina et apostolica observatione servandum est et tenendum — hogy miként nála és majd minden egyház tartományban divik — apud nos quoque et fere per provincias universas tenetur — a törvényszerű ordinációhoz *) — ad ordinationes rite celebrandas — megkívánatik: a tartománybeli szomszéd püspökök jelenléte a községhen, hol a püspöki szék megtürül; s hogy a kijelölés a nép jelenlétében történjék, — episcopus delegatur plebe praesente — mely mindenkit ismer...“

„Ebből következik, hogy ugyanazon egyházközségből kellett a püspököt választani.“

„Episcopus delegatur plebe praesente: „Kinek van szava a kijelölésnél?...“

„Az apostoli constitutio és a fenntebb idézett adatok szerint, itt is ugy kell a kijelölést magyaráznunk, hogy azt a püspökök tették, de tekintetbe véve a nép óhaját.“

*) Mivel a megválasztott azonnal ordináltatott, felszenteltetett.

„Ugyanazon levélben írja Sz. Cyprian: „Plebs obsequens preceptis dominicis et deum metuens a peccatore praeposito saeparare se debet, nec se ad sacrilegi sacerdotissacrificia miscere, cum ipsa maxime habeat potestatem vel eligendi dignos sacerdotes vel indignos recusandi...“

„A népek tehát tiltakozási — veto — joga is volt, ha talán valamely szomszéd püspök, kevésbé ismervén a személyek titkos körülményeit, oly férfit ajánlott, kinél a kívánt jellem hiányzott.“

„A nép tanuskodék és óhaját fejezé ki: a püspökök joga vala határozni.“

„De az egyház-község papságáról nem tesz említést a szentatyja?“

„Az befoglaltatik e kifejezésben „universa fraternitas.“ **)“

„Végül, az ily választást „de universae fraternitatis suffragio et episcoporum — iudicio“ történtnek nevezi.“

„A fraternitas“ t illeté a „suffragium“, a püspököket pedig a „iudicium“...“

„Tanuskodott is a nép az illetőnek erkölcsi-sége mellett, óhaját is kifejezé: az ítélet, a határozat a püspököket illeté.“

„Egy másik levélben így nyilatkozik Sz. Cyprian.“

... Qui episcopo Cornelio in catholica ecclesia de Dei iudicio et cleri ac plebis suffragio ordinato, profanum altare erigere et adulteram cathedram collocare, et sacrilega contra verum Sacerdotem sacrificia offerre tentaverit...“ *)

**) Igy értelmezik: Hefeie i. h. s általában, habár a szentatyja több helyen a fraternitas szóval caupán a népet jelöli, midőn a clerus szót is oda teszi.

„Ugyanezt bizonyítja Origenes is (+ 253) Requirunt in ordinando sacerdote et praesentia populi, ut sciant omnes et certi sint, quia qui praesentantur est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur ad sacerdotium, et hoc astante populo, nequa postmodum retractatio cuiquam, nequis scrupulus resideret! Hoc est autem quod et apostolus praecipit in ordinatione Sacerdotis, dicens oportet autem illum et testimonium habere bonum adhis qui foras sunt.“ *)

„Milevi Optatus (370) tanúsága szerint Caecilianus „suffragio totius populi“ lön karthágói püspökké. „Mit jelentsen a „suffr. tot. pop.“ ugyanazon szövegnek következő szavai magyarázzák meg: „a catholicis, quorum petitione Caecilianus fuerat ordinatus...“ **)“

„Tehát a katolikusok kívánatára szentelték püspökké.“

Első sz. Celestin pápa (422—432) hasonlólag nyilatkozik: „Cleri, plebis et Ordinis consensus e desiderium requiratur.“

Nagy sz. Leo pápa (+ 461) 89-ik levelében határozottan kimondja a püspök választás módját: Expectantur certe vota civium, testimonia populorum, quaeretur honoratorum arbitrium, electio

clericorum quae in sacerdotum solent ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas custodiri. Ez tehát ősi szokás — patrum regulae. — És ismét: Ut apostolicae auctoritatis norma in omnibus servaretur qua praecipitur, ut sacerdos ecclesiae praefuturus, non solum attestatione fidelium, sed etiam eorum qui foris sunt testimonis muniat... teneatur subscriptio clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus et plebis... S azért: Nullus invitit et non petentibus ordinetur; ne civitas episcopum non optatum aut condemnat aut oderit: et fiat minus religiosa quam convenit, cui non licuit habere quem voluit...“

A szent pápának e szavai, fényt derítenek a mult idők szokásaira. Eddig az Egyházi Lapok.

A t. olvasó nem csak a történelmi tények összeállítását látja ebben, hanem az első négy század gyakorlatát az egyházi befolyás egyik legfontosabb ágában, a püspök választásban.

Ezek világos, pozitív, az egyház legtiszteltebb tekintélyei által bizonyított tények.

De a népek a püspöki választásokra gyakorolt ezen befolyása az egyháznak törvény által is szentesitetett, „lege lata sancitum in ecclesia“, mint ezt Natalis Alexander erősíti.

Igy a zsinatilag egybegyűlt egyház, a népek a püspök választásba való előleges praecedent, együttes — concomitans, és utólagos — subsequens — beegyezését canonilag is mint szükségessé határozta és jelenté a kalcedoni zsinat 2-dik pontjában, a sardikai zsinat 5-dik canonjában, a III-ik karthágói zsinat 40-dik canonjában és a IV-dik karthágói zsinat 1-ső canonjában!

*) Ad Stephanum epist. de Martiano Arelatensi Episcopo haeciarha etc. i. kiadás 63. l. **) Lib. I. A Karthágói második zsinat 390 nem kívánja nélkülözteni a népek desiderium — az óhaját — a püspök választásánál. Cane. XII. Conc. Col. Harduini. Paris 1716, I. k. 954. l. ***) Hom. VI. in Levit. n. 3 ed Migne.

a püspöki jogvény rendeltetése szót sem a püspök — az alapító — az alapító nem gyakorol

A tanító eddig a kormány monostori ura kormány me státus nevében

Ugyan látni, hogy a gyűlés felsőbbisége áll, a püspök tételvezé? va

Az 66. § minden munkpöki beavatk a szervezetben mia megsemit nines joga az ságos állást t váltás, a pütközésbe — alkotmányos azon felelős kérelmei köz lehessen az ig ha a státusgy mindenhatósá korlátolja, ső nyíltan intézk

Mondjuk megszavazott nyozvák, hog a hívek támo más absolut tétessenek le. pükön kívül s mányt nem k iskolájából z mondunk.

az 1868-ik sopro m e

A gyűlé által, a meghi nagyszánu k előadá: hogy kerületenkén túlnyomóan t vétel, és mel ezen ügynek megoldásáról előtanácskozi megtartandó alatti egybet nak szivesen igazolva, hog ügy lelkes b Ennélfogva vánítja.

Ez után gyűlés első te nkölt Niecky József lett me lyeiket elfog zendő két tár gyülekezetet.

I. a kath II. a néj Tovább lést, hogy e k különítve veg

Mielőtt a helyeslt tárg kimondatt: magyar, nem nokok előda lyikét használ

Erre a g tegetését, és zati joga min erre nézve a ben történt:

a) hogy lóság elvénél szélesb alap stükség;

b) hogy kotmányos el zatnak, már választott kép

c) hogy házalapítvány delkezésére o

Hogy pe tásnak minél tározta: felira tási miniszte egyház önkor

n abszolút ter-
tudjuk.
ny találgat,
a püspöki ha-
ev alatt az er-
; — 1716 ban
a püspök csak
volt a status-
bési kormány
ert, ez írta elő
éket, állította
nevelési ügy-
tt — rendelet
az ügyeket a
án, hozzá szó-
intézeteknek,
nából kifolyó-
o pro v o a d
— qu o a d
által ki ne-
kormány ezen
nem más vi-
am mellőztetett.
hogy a püs-
phajotta azon
hogy egymást
gva egymást
ntézkedéseit, s
hogy épen fél-
lyi kath. isko-
és
püspök hivi-
etnek, magát
kkal nem is
rendszernek
mi világiak
a egyháznak
kább nekünk
gyermekünk
szerető pol-
rinti püspök
szának, kinek
lajdonokkal
tehát mi az
eg nem haj-
ben befolyást,
gyakorolni,
dása, hanem
tartása ösz-
a püspöki jog,
missió, hol
m volt, hanem
s, hogy tani-
s kit hova le-
a fenn állott
án csak is a
ositást adni;
ácskozás és
őbb hatósága
mert a sta-
levén, ha a
az ifjú pap-
kekre alkal-
vetelhetik a
e nem tud ki-
még is kény-
a kellőleg ki-
amazni, hogy
sát sem lehet
ordinationi-
as custodiri.
gulae. — És
ma in omni-
perdos eccle-
ne fidelium,
onis muni-
m, honorato-
plebis... S
is ordinetur;
t condemnat
am convent,
deritenek a
zi Lapok.
vények ösz-
négy század
egfontosabb
egtiszteltek
okra gyako-
vény által is
esiesia", mint
áz, a népek
precedent,
s — subse-
t szükségest
2-dik pont-
ban, a III-ik
és a IV-dik

a püspöki jogok közé sorolni, mert az 1791-dik tör-
vény rendeli, hogy az alapítványok az alapítók
rendelete szerint osztassanak ki — ezen szabály-
tól sem a püspök, sem a státusgyűlés el nem állhat
— az alapítványokat eddig is a kath. comi-
sio osztotta ki, a püspök semmi felsőbbbségi jogot
nem gyakorolt.
A tanítványi alapokat, felsőségeket kezelte
eddig a kormány a maga közegei által — a kolozs-
monostori uradalmat időnként kezelte a püspök, a
kormány megbízója folytán, de mindig a kath.
státus nevében folytattott az administratio.
Ugyan hol lehet tehát annak alapját felta-
lálni, hogy a kath. státus hatásköréhez tartozó tár-
gyak kezelésénél egy eddig nem ismert püspöki
felsőbbbség álltapon fel, s a státusgyűlésnek hatá-
sköre a püspöki hatalom beleegyezésével legyen fel-
tételvezve? valóban érteni nem lehet.
Az 66. § nak beszövése az igazgató tanácsnak
minden működését annyira paralyálja, s a püs-
pöki beavatkozást azon fokra emeli, hogy annak
a szervezetben maradásában az egész auton-
omia megsemmisítennek tekinthető — a püspöknek
nincs joga az időszaki püspök részére ily kivált-
ságos állást teremteni, mert az mint gyűlölete, ki-
váltás, a püspököt hozná saját hűveivel egybe-
ittökésbe — ellenkezik az ily kiváltásosság állás az
alkotmányos szervezés fogalmával, és ellenkezik
azon felelősséggel, mely az igazgató-tanácsnak fő-
kérelmei közé tartozik, — mert ugyan bizony, hogy
lehesen az igazgató-tanácsot felelősségre szorítani,
ha a státusgyűlésen kívül felelté áll még a püspöki
mindenhatóság, mely őt független eljárásaiban
korlátozza, sőt a mely felett maga a püspök önké-
nytelg intézkedhet.
Mondjuk ki egyenesen: a püspöki kívánatra
megszavazott beszövések és porlások arra irá-
nyozták, hogy az alapok a kormány kezelése alatt
a hívek támogatásával, kivételesen, de azok egy
más abszolút hatalom, a püspök ség kezeibe egy-
tétessenek le, hogy azokba senkinek másnak a püs-
pökön kívül szava, befolyása ne lehessen — ily alkot-
mányt nem kívánunk, a Scheinconstitutio k
iskolájából átvett hasonló törekvéseknek ellene
mondunk.
Több tagjai az ellenvéleménynek.
Jegyzőkönyve
az 1868-ik évi január hó 24-én tartott
sopronmezei katolikus népneve-
lési gyűlésnek.
A gyűlés Niezky Lajos gróf ur ő méltósága
által, a meghívólevél értelmében, reggeli 9 órakor,
nagy számú közönség előtt megnyitván, a gróf ur
előadta: hogy a megyében a népnevelési ügyben
kerületenként kezdeményezett tanácskozmányok a
túlnyomóan nagy számú kath. közönségnél oly rész-
vétellel, és meleg rokonszennel találkoztak, hogy
ezen ügynek tisztán kath. szellemben történendő
megoldásáról kétkedni sem lehet. Az említett
előtanácskozmányokban, ugymond a gróf ur, a
megtartandó megyei kath. gyűlésnek saját neve-
alatti egybehívására megkerestvén, a bizalom-
mal szívesen bódolt; és e bizalmat az által találja
igazolva, hogy a zsűfolásig megtelt teremben az
egy lelkes barátait ily nagy számban szemlélteti.
Ennélfogva a tanácskozást megnyitottak nyil-
vánítja.
Ez után az elnök és jegyző választásán lévén a
gyűlés első teendője, a jelen gyűlés tartamára el-
nökül Niezky Lajos gróf, jegyzőül pedig Hannibal
József lett megválasztva. Az elnök és jegyző he-
lyeiket elfoglalván, az elnöki beszéd a követke-
zendő két tárgy komoly megvitatására kérte fel a
gyülekezetet, ugymint:
I. a katolikusok önkormányzati jogára.
II. a népnevelési ügyre
Továbbá arra hívá fel elnököl gróf ur a gyű-
lést, hogy e két tárgyat egyenként egymástól el-
különítve vegye tanácskozás alá.
Mielőtt azonban a kitzűzött és a gyűlés által
helyeselt tárgyak fejtegetése megkezdődött volna,
kimondatott: hogy Sopronmezei kath. népessége
magyar, német és horvát ajkuakból állván, a szó-
nokok előadásukban az említett nyelvek bárme-
lyikét használhassák.
Erre a gyűlés megkezdé a felvett tárgyak fej-
tegetését, és először is a katolikusok önkormány-
zati joga minden oldalról alaposan megvitatván,
erre nézve a közös megállapodás következendők-
ben történt:
a) hogy az egyházkormányzatnak a jogegyen-
lőség elvénél fogva is az 1848-ik évi törvények
szélesb alapu szelleméhez átídomítása sürgető
szükség;
b) hogy a „semmit rólunk, nélkülünk“ ősi al-
kotmányos elvnek alapján, az egyházi önkormány-
zatnak, már szervezésébe is a világiak, szabadon
választott képviselőik által befolyjanak.
c) hogy a katolikusokat jogosan illető egy-
házalapítványi javadalmak, azoknak szabad ren-
delkezésére okvetlenül kiadassanak.
Hogy pedig a gyűlés az ily kifejezett közöha-
tásnak minél biztosabb érvényt szerzhessen, elha-
tározta: felírathat megkérni a vallás- és közokta-
tási miniszter ur ő nagyméltóságát, hogy a kath.
egyház önkormányzatának szervezését, ennek ille-

tósége által, minél előbb eszközöltetni méltóztassék.
E felirat szerkesztése a még e gyűlés folytán ösz-
szeállítandó bizottságnak tűzetett feladatául oly-
képen: hogy a szerkesztésnél az időközben ország-
szerte fejlődő körülményekre is tekintettel legyen.
Mely feliratnak a miniszter urhoz juttatása végett
az ország hercegprímása kéri meg.
Másodszor tanácskozás alá vétetett a népneve-
lési ügy, mire nézve határozatokat: hogy
a) miután a községek azon előre becsajított
felhívásra, hogy szabadon és minden idegen befolyás
közbenjötté nélkül tanácskozva nyilatkozzanak:
valjon a felekezeti, vagy habár csak részben
is a vegyes népnevelési együlethez kívánunk e csat-
lakozni? a jelen voltak, mint a megyebeli 190 ezer
kath. polgártársak meghatalmazott képviselői, egy-
hangulag a felekezeti mellett nyilatkoztak az egy-
let felekezeti megalkulnak mondatott ki;
b) a népnevelési ügy kifolyása lévén az önk-
ormányzatnak, addig is, míg ennek védszárnyai
alatt behatósított intézkedések széttehetnének, kész-
séggel pártolja az egyesület a megyés püspök ur
ő méltóságának ezen ügyben ajánlott ideiglenes
térvt, mely az előtanácskozások után több helyen
alakított népnevelési egyletekben már is jó siker-
rel használtatik.
Harmadszor az egyesület szervezésére nézve
határozatokat:
a) az egyesület ily cím alatt: „Sopronme-
zei katolikus népnevelési egyesület“ nem csak a
népnevelésre, hanem minden egyéb kath. érdeknek
is a törvény korlátai közt figyelemmel kísérésére
megalkult és mindaddig, míg az önkormányzat-
nak életbeléptetése más intézkedést nem igény-
lend, főmunkául mondatik ki.
b) a megye kath. gyűlésének összehívására
csak rendkívüli esetekre lévén fentartva, a gyűlés-
nek minden rendes teendőit egy nagyobb számú
választott tagokból álló igazgató bizottmány fogja
kezeln. Ezen bizottmány határozza meg a megyei
kath. gyűlés magatartásának szélességét is;
c) a megyének kerületekre történt felosztása
megmarad. A Sopron fölüli kerület azonban na-
gyobb terjedelmé miatt két kerületre osztván, a
kismartoni kerület elnökül Seywerth József vulka-
pordányi birtokos választatott;
d) a központi bizottmányra bizatik a népneve-
lési érdekében észszerű módokról gondoskodni:
miként lehetne azt addig is, míg az önkormányza-
tot törvény biztosítandja, elősegíteni?
e) mivel pedig az egyház kormányzat átído-
míttási munkájának jelenkori kezdeményezésével
oly átmeneti korszak állhatna be, melynek követ-
kezményeit — ha a kivételben nehézségekre akad-
na s tovább húzódnék — alig lehetne mellőzni:
ennél fogva az egyesület, valamint a teljes önk-
ormányzatnak szervezését minden tőle kitelhető mó-
don sürgetni fogja; ugy annak életbeléptetéséig a
főnálló törvényes rendnek tiszteletben tartására
közreműködni, legfőbb gondjait egyikének tartja;
f) ünnepelesen tiltakozván azon veszedelmes,
leginkább hírlapi irodalom ellen, mely polgáriaso-
dásunk szegényére az anyaszentegyház látható
fejét, a római pápát, a vallást, sőt magát az Isten-
séget is oly botrányosan bántalmazni vakmerős-
ködik: az egyesület erkölcs egész hatalmával oda
működni ajánlkozik, hogy ezen erkölcsrontó, és a
társadalmi nyugalom veszélyeztető irodalom a
vallásos nép olvasmányai közül kiküszöböltessék!
g) határozatott, hogy a Cultus Miniszter és a
megyés püspök mindezekről a jegyzőkönyv felter-
jesztése által értesítessenek.
h) megalakított a központi bizottmány,
melybe elnökül Niezky Lajos gróf, alelnökül Ho-
dics Ferencz soproni kanonok, jegyzőül pedig
Fábián István süttőri, Kovács József németkeresz-
turi és Robieza Sándor alsó pulai plébános urak
választattak meg.
i) A bizottmányba, a gyülekezet által megvá-
lasztottakon kívül, még minden ezék község népnevelési
egylete két, és minden ezék egy kath. meghatal-
mazott képviselőt küldhetni feljogosítottak; és
ezeknek, ugy a megválasztott bizottmányi tagoknak
névsora külön jegyzőkönyv, valamint ezen jegyző-
könyv is a megye lakosainak nyelvén kinyomatni,
és minden bizottmányi tagnak megküldetni ren-
deltetik.
Kelt Sopronban mint fentebb.
H a n n i b a l József m. k. Gr. N i e z k y Lajos m. k.
jegyző. elnök.

UJDONSÁGOK.

— **Ő Felsége a király** 10—12 nap mulva is-
mét visszaérkezik Budára, s egész bizonyossággal ál-
lithatjuk, hogy ez alkalommal Zágrábba is uta-
zand. A királyné, ki is a legjobb egészségnek ör-
vend, folyvást a legnagyobb csendben él, s az
elhagyott árvaakat és szegényeket újabb és újabb
jótéteményekben részesíti. Ő Felsége legközelebbi
megérkezése alkalommal a főhercegek és meglátog-
gatják a királynét s Budáról egyszersmint Gődöl-
lőre is ki fognak randúlni.
— **Homoki Imre** lekeri apátjazon buzgó és
sikeres fáradozásai elismeréséül, melyeket mint a
fenséges királyi gyermekek magyar nyelvtanára
tanusított, a III. osztályú vaskorona renddel diszit-
tetett fel.
— **A székely kivándorlás** megakadályozá-
sára alakult egyeletnek a király Ő Felsége 100; to-
vábbá a dobozi hely. hitközségnek 300; s a verebi
hely. egyházközségnek 400 frtot engedélyezett.
— **Eretelemszavará** sajtóháiba csuszott utolsó
számunk Daujanich-ról szóló ujdonságába, a meny-
nyiben az ott olvasható „munkái“ szó helyett
„munkái“ olvasandó; a vezércikkben pedig
„Pest“ helyett „Bécs“ — szónak kellene állani.
— **Az urbériség maradványait** megszünt-
tető törvényjavaslatot az igazságügyi miniszterium
elkészítvén, a törvényhozó testületnek fogja átadni.
— **A kolozsvári akademia** senatusa e hó
2-án ülést tartott, melyben az akademiának egye-
temmél alakítása forgott szünyegen; az akademia
részéről egy a jelenkor kívánalmainak megfelelő
indítvány előleges kidolgozása végett Berde,
Groisz, Endes és Landerer tanárok küldtek ki.
— **A néptanítóközpontok** lapjához, melyet köz-
tudomásul a kultuszminiszterium ad ki, „Gazdasági
utasítások“ czim alatt érdekes melléklet jelen meg.
Kiadja a közgazdasági miniszterium hét nyelven
Szerkesztője Lukácsy Sándor.
— **A buda-tabáni plébános** választási
mozgalomhoz meg kell még említenünk, hogy két
napja ez előtt egy küldöttség volt a főpolgármes-
ternél azon óhaj tanácsolva, hogy e városrészt
parochiáját az eddigi szerzetesek helyett, világi
lelkészek kezeljék, s azt annál inkább óhajják,
minthogy a boldogult hercegprímás már 1854-ben
írattilag biztosítá a közönséget, hogy a most elhalt
szerzetes-administrator után, világi lelkészeknek
fog e plébánia átadati. Ez okirat a városi levél-
tárban meg is találtatott. Legközelebb ez ügy miatt
rendkívüli közgyűlés fog tartatni, s jelenleg a város
polgárai közt azon folyamodványi forog aláírás vé-
gett, melyben a lakosság R o m e i s e r J ó z s e f
urat óhajja plébánosnak. Mi csak szerencsét ki-
vánhatunk Buda városának, ha e derék és mivel
papot plébánosának megnyerendi!
— **A pécsi székesegyházi káptalan** fájda-
lomteljes szívvel jelenti: miszerint tisztelve szeret-
tet nagyreprezista Kelemen József f. hó 5-én,
vég elyengyülésben, életének 78-ik évében jobb
életre szenderült. Az örök világosság fényesked-
jék neki!
— **A pestvárosi tanügyi bizottmány**nak
f. évi március hó 5-kén tartott bizottmányi ülés-
ében szóba hozott az elemi iskolák világi felügye-
lőinek kérdése. A világi felügyelők intézménye a
lettint kormányrendszer maradványaként vétetett át,
és még eddig nem határozattak meg azon módok,
melyek szerint ezen intézmény az alkotmányzat ke-
retébe beillesztethetnek. A világi felügyelőknek igen
szép hivatásuk van, a mennyiben az ő feladatuk
az iskolai szükségletekről gondoskodni, és a taní-
tók működését ellenőrizni, minthogy azonban ezer
felügyelő közt olyanok is vannak, kik nem városi
képviselek, és a kik az előbbi kormány részéről oly
utasítással láttattak el, — melyek a mostani körü-
lmények közt fenn nem állhatnak, s tanügyi bizott-
mány szükségesnek tartotta ezen ügyet elvileg is
vita alá venni, és e célból előlegesen egy albizott-
mányt küldött ki véleményes javaslatlételre: az
albizottmány Gerleóczy Károly főjegyző s h. tanács-
nok, Krieglér József igazgató, — Messner József
képviselekből alakított meg. — Addig is míg az
albizottmány munkáját adja, a jelenlegi gond-
nokok intézkedése érintetlenly hagyandóan véle-
ményeztetett, és e szerint egyelőre mint iskolai gond-
nokok azon városi polgárok továbbra is megmar-
radnak, kik a városi képviselői testületnek nem
tagjai, kik azonban eddig mint a nevelésügy buzgó
barátjai ezen tiszteletlen és terhes hivatal szorga-
lomal elláttak.
— **A budai honvédek** egy része — mint
tudva van — a honvédtalpból ségelyben részesít
tetett. Őt honvédek azonban, kiknek hol tartó-
zkodása nem tudatik, a részükre utalványozott ösz-
szeg nem volt átadható. Ezennel tudomásukra hoz-
tuk tehát Baesky Mikl., Vincsikl János, Halász
János, dr. Csajka Lajos és Banián Károly honvé-
deknek, hogy a részükre utalványozott összegek
átvételére jelentkezzenek.
— **Pest város főpolgármestere** és a viz-
vezetési bizottság tagjai már lépéseket tettek azon
intézeteknél, melyek a szükséges költségek megad-
ják az iránt, hogy a vízvezetés kiépítésére felvett
600,000 frtnyi kölcsön folyóvá tétessék.
— **A budai lövönatu vaspálya** építése
már annyira haladt, hogy jövő hét végén a csá-
szárúrdíorg át lesz adva a közforgalomnak.
— **A Haynau-féle alapítvány** vonatko-
zólag Piketty honvédtalpbornak a következő adatot
közli: Haynau tábornagynak 1853. február 14-én
kelt alapítói levélben 321,879 frt 38 kr hagyó-
mányozott az 1848—49-ki harcok felsegélésére
és pedig oly világos meghagyással, hogy az alapít-
vány felét a cs. k. hadsereg elagott harcsojai —
örmsertől a közemberig — élvezzék; a másik
felét pedig a magyar hadsereg rokkantjai. Az
alapítványok három osztályból állanak, az első
20 kr., a második 14 kr., a harmadik 10 kr. p.
pénzben naponta.
Budai népszínház márcz. 9. Tegnap adatott
a budai népszínházban „Dunán a p ó“, Fe-
k e t é n é fölleptével. Ez volt a tegnapi színház
tély legfontosabb mozzanata. Akik a budai néps-
zínház jövője iránt rokonszennel viselteknek, s a
nemzeti nyelv és nemzeti művészet csarnokát szer-
retnek abban üdvözölni; lehetetlen, hogy csüg-
gedő bizalmuk ne ébredessen, valahányszor Fe-
k e t é n é asszonyoktól látja föllépni a lánczid
melletti színtéren. Csak hogy fájdalom, F e k e t é n é
föllepte ritka, mint a fehér holló! Pedig kár a t.
igazgatóságának mellőzni ezen tehetséget, melyre
csakugyan komoly szüksége van. Az öszes játszó
női személyzet, fölött Feketének éneke és játéka
magasan áll. Ő az egyetlen iskolázott énekesnő
Molnár ur személyzete között. Plastikája színező
és alakító tehetsége a közönség tetszését és rokons-
zenét kiérdemelte. Ezt tapasztaltuk tegnap is,
jóllehet a t. énekesnő hangja némileg fátyolozott
volt. Játéka élénk, tanulmányon alapul. A budai
népszínház érdekei iránt önzetlen figyelemmel vi-
seltető közönség érzelmével találkozunk tehát,
midőn abbéli óhajnak adunk kifejezést, vajha ne
késsek a t. színházi igazgatóság F e k e t é n é t
nemzeti színésznőnké és magának a népszínháznak
érdekeiben is, minél előbb szerződtetni.

— **Brünnen 1848-iki Kossuth bankje-
gyek** miatt valaki elíteltetvén, a lajthántúli igaz-
ságügyér felvilágosítá az államügyészt, hogy ama
jegyek miatt elítelni senkit sem lehet.
KÜLFÖLD.
Franciaország. Mint mondják, a francia
cabinet két héttel az előtt indittatva érezte magát,
a keletre vonatkozó francia-ország egye-
kedés szálait, melyek még a mult évben meg-
szakadtak, ismét összefonni. Állítólag bizalmas
módon engesztelő és előzékeny nyilatkozatok
tették. De Gortsakoff herceg azokat nagyon hi-
degen fogadta és még azt is megengedte, hogy
addig, míg azt látja, miszerint a francia ügy-
kők keleten mind Oroszország ellen dolgoznak,
csak azt teheti föl, hogy Franciaország és a sz-
péterváti cabinet keleten különböző utakon járnak.
Egyébiránt megjegyzendő itt, hogy egy fran-
cia lap is egyidejűleg azt jelenti, miszerint Bis-
marek gróf egy hosszabb beszélgetésében, melyet
nemrég Benedetti francia követelt tartott és a
melyben körülményesebben nyilatkozott a porosz-
ország szövetség természetéről, azon óhaját fejezte
ki, bár Franciaországot minél előbb látna e szö-
vetségben. Ez természetesen mind csak tapogató-
zás, de azon körülmény, hogy a hivatalos közlemé-
nyekben épen most kerül a beszéd annyiszor a szö-
vetségtervekre, gondolkodásra ad okot.
A botrányos jelenetekről, melyek a francia
törvényhozó testület üléseiben már most napre-
nden vannak, már értesítettük t. olvasóinkat. A
többség azáltal, hogy a vitáknál, ha nem is a szá-
vazásnál, mindig a rövidébbet húzza, rendkívül-
leg föl van ingerelve és minthogy a baloldali nagy
tehetségei ellenében, Ronher kivételével, csak igen
középszerű szónokokat mutathat fel, azért az ar-
kadiak, kiknek élén tudvalevőleg Jerome David
és Granier de Cassagnac állanak, ugylászik azt
határozta, hogy a vitákat, a hányosor csak lehet,
annyiszor elnyomják. Így tehát, mint egy párisi
tudósítomondja, a f. hó 3-án tartott ülésben az
arkadiak jeit adtak a viharra s mindjárt az ülés
kezdetén hallatszott padjaikról egy fülhasító
kiabálás.
Leginkább kitért Fould Ede, a meghalt pénz-
ügyminiszter egyik unokaöccse, ki visító hang-
jával mindvégig túltett a nagy rémítő zangon. Le-
hetetlen a viharok, mely a kamarában uralkodott,
hü képét adni, hisz még azokra nézve is, kik az
1848-ki viharos gyűléseken jelen voltak, a látvány
egészen új volt, mert ámbár akkor igen vad jele-
netek fordultak elő, mégsem lehetett oly embertel-
len zajt hallani, mint ezen a napon. A gyorsírók
mindent elkövettek, hogy a zsiabjából, mely a ka-
marát eltölté, annyit, a mennyit csak lehet, vissza-
tűkrözzenek, és ámbár tudósításuk nem szől azon
kellemetlen benyomásról, melyet a többség fellé-
pése előidézett, mégis elégséges arra, hogy azon
önkényről, mely a többség föllepését bélyegzi, kellő
fogalmat nyujtsion.
Durafejedelemségek. Bukarestből f. hó 1-
ről írják egy helybeli német lapnak, hogy az orosz
kormány nagy csapatömegeket pontosít össze a
Dniester és Pruth mellett. Bukaresti jól értesült
körökben azt hiszik, hogy a sz-pétervári kabinet
a keleti kérdést ez évben mindenesetre megoldás
alá akarja hozni. A kezdeményező szerepét Oláh-
ország játssza. Károly fejedelem, Konstantin orosz
nagyherceg leendő veje, királyiá kiáltatja ki ma-
gát és így előidézi az oroszok bevonulását.
Egyidejűleg a görögök és bolgárok is kitézik
a fölkelés zászlaját, s így Európa kénytelen lesz
vagy európai háborút kezdeni vagy kimond-
dani a be nem avatkozás elvét. Első esetben Po-
roszország és Amerika Oroszországgal fognak tar-
tani, a második esetben pedig a sz-pétervári cabi-
net meg fog elégedni azzal, hogy erős figyelő had-
testet állítson fel a galicziai és oláhországi határo-
kon. A német lap állításá szerint e hírek jó
forrásból származnak s figyelmezteti a közönséget,
ne higgyen minden szenderítő híreknek, s legyen meg-
győződve, hogy a békét keleten már igen nagy
veszély fenyegeti.
A bukaresti kamara f. hó 4-én tartott ülésében
Nikoleskó képviselő egy netalán czélzott állam-
csiny iránt interpellatiót intézett a miniszterium-
hoz. A többség Nikoleskót nem engedte szóhoz
jutni és azt határozta, hogy beszédeje ne vétecsék
föl a jegyzőkönyvbe. Midőn aztán másnap a jegy-
zőkönyv csakugyan Nikoleskó interpellatiója nél-
kül olvastatott fel, roppant zsviá támadt. A minori-
tás kijelenté kilépési szándékát, minthogy a majori-
tás még a szólásban is megakadályozza.
Egyesült-Államok. A washingtoni senatus
törvényszékké alakult, hogy Johnson elnök fölött
ítéljen. Ezen törvényszék elnökévé Chase választ-
tatott. A többi már az atlanti kábel által Európába
hozott s a congressus meg a végrehajtó hatalom
conflictusára vonatkozó hírekben kívül megemli-
tendő még, hogy Johnson, miután kísérlete, Sher-
mant compromittálni és maga részére megnyerni,
meghíusult, a hadügyminiszterre kinevezett tábor-
noksegédet, Tomas Lorenzót egy csapással az il-
lető kinevezési okmányok megadása által valósa-
gos tábornokká tette és így Granttal egy rangra
emelte.
Nehogy azonban az új tábornok alkalmazást
nyerjen, a legfelső törvényszék közgeinek fogsági
parancsot állított ki Thomas ellen az államhiva-
tali törvény áthágása miatt. A Marylandban vá-
lasztott senator Thomasnak is kellett ezen civa-
kodás következményeit éreznie. A senatus vona-
kodott őt kebelébe fogadni, mivel állítólag a
rebelliót támogatta. A képviselőház az új atlanti
parancsnoksági kerület és az arra kitélt Sherman
tábornokra vonatkozó levelezés előterjesztését kö-
vetelte. A tábornok, ki annak előzetében, minek
be kellett következnie, előléptetését és alkalmat-
tást elfogadati vonakodott, szerencséjére egészen
ártatlan. Az elnök őt az utolsó pillanatban a neki
főlerészakolt parancsnokságtól fölmentette.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:
ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

Pesti áru- és értéktőzsde márczius 7-én.			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze márczius 9-án.			Részvények.			Elsőségi kötvények.		
Gabna-árak.			Adva			Adva			Adva			Adva		
Buza búsági	83-85	6.05-6.25	Pesti keresked. bank	640.	645.	Államadósság.	Adva	Tartva	Nemzeti bank	702.-	704.-	1862 Erzsébet vasut	84.75	85.-
" " tiszai	86-88	6.90-7.-	Budai keresk. és iparb.	202.	206.	5% osztr. értékt.	52.90	53.10	Hitelintézet	187.10	187.40	1867. államvasut	119.50	120.-
" " pesti	83-85	6.05-6.25	Pesti iparbank	280.	282.	" " admentes	57.90	57.80	Magyar hitelbank	76.50	77.-	Déli vasut	97.50	98.-
" " Kétszeres	86-88	6.90-7.-	Magyar hitelbank	76 1/2	77.-	" " nemzeti kölcsön	65.75	65.90	Alsó-ausztr. esc. társulat	588.-	592.-	Északi vasut	91.75	92.25
" " Rozs	83-85	6.05-6.25	Pesti takarékpénztár	1490.	1510.	metalliques	57.30	57.55	Anglo-osztr. bank	115.75	116.25	Cseh nyugoti vasut	88.75	89.25
" " Árpa serfőzésre	86-88	6.90-7.-	Budai	428.	430.	1860 ki sorjegye	82.10	82.30	Anglo-ausztr. földhitelintézet	175.	178.-	Tiszai vasut	94.-	94.50
" " etetésre	83-85	6.05-6.25	Pesti hengermalom	1290.	1300.	Magyar földterhm. kötvény	69.75	70.50	Északi vasut	1720	1725	Gal. Károly Lajos vasut	94.-	94.50
Zab	86-88	6.90-7.-	Pannonia gőzmalom	1990.	2000.	Bánati	69.50	70.-	Lemberg-csernov. vasut	255.-	255.20	Magyar észak vasut	82.50	83.-
Kukorica búsági	86-88	6.90-7.-	I-só budapesti gőzmalom	827.	830.	Horvát	69.-	70.-	Erdélyi vasut	170.50	170.70	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	94.-	95.-
" " Bab új	78-80	4.60-4.65	Budai gyár-telep	416.	448.	Erdélyi	65.-	65.75	Pesti lánchíd	139.-	140.25	Pesti lánchíd	113.75	114.25
" " Kóles	68-70	2.85-3.10	Concordia gőzmalom	882.	885.									
" " Repeze	68-70	2.60-2.80	Budai királymalom	580.	585.									
Zaloglevelek.	Adva	Tartva	Szegedi kivit. gőzmalom	740.	760.									
Nemz. bank kisors. ezüst	95.30	95.50	I. upesti szeszünomító	605.	609.									
" " o. é.	90.60	91.-	Pestbudai butorkézmű	214.	215.									
Magyar földhitelintézet	91.-	91.50	Magyar biztosító-társulat	660.	662.									
Ausztriai	100.-	101.-	Pannonia viszonbizt.-társ.	260.	265.									
			Pesti biztosító-intézet	240.	245.									
			Magyar észak vasut	76 1/2	77.-									
			Pesti közuti vasálya	483.	485.									
			Kereskedelmi épület	390.	400.									
			Magyar észak vasut	385.	388.									
			Lánchíd	69 1/2	70 1/2									
			Alagut	91 1/2	91 1/2									
			Magyar földh. záloglevél	96 1/2	97.-									
			Pesti keresk. b. zálogl.	96 1/2	97.-									

H I R D E T É S E K.

Első cs. kir. szab.

dunagőzhaj. társ.

ZSEMÉLYSZÁLLÍTÓ-GŐZÖSÖK

menetrende

szertán, 1868. évi márczius 4-étől kezdve
további rendelkezésig.

A D u n a n :

Magyarországon.

L e f e l é :

Spitzdorf: minden páros számu napon 7 órakor r. Bécsből Pozsonyba, naponként 3 órakor délután. Bécsből Pozsonyba, naponként 6 1/2 órakor r. (Első menet márcz. 6-án.) Győről Pestre: naponként 7 órak. reg. és 1 óra telé délután a bécsi hajóval. Sz. Endréről Bogdány, Vác és Pestre: naponként 5 órak. reggel.

Váczról Pestre naponként 2 1/2 órakor délután a győri hajóval. Pestre naponként 6 órakor délután. Paksról Pestre: naponként 2 1/2 órakor délután. Paksról Ujvidékre: naponként 6 órak. reg. a szerdai menet kivételével Vukováron éjjeli állomással. Vukovártól elindulás vasárnap, hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombat 4 órakor reggel.

Pestől Zimonyba: hétfőn, szerdán és szombaton 6 órak. reggel, a hétfői és szombati menet Vukováron éjjeli állomással, a szerdai menet éjjeli állomással nékül.

Pestől Orsova, Oláhországba: (hajóváltoztatással Orsovánál) szertán 6 órakor reggel.

Zimonyból Orsova, Oláhországba: (hajóváltoztatással Orsovánál) szertán 6 órakor reggel.

Bazsiáról Orsova és Oláhországba: (hajóváltoztatással Orsovánál) szertán délelőtt a pesti vasutvonalat megérkezte után. Orsováról Oláhországba: szerdán és pénteken délel.

A mohács-pesti vasutvonalai a gőzösök menetivel Mohácsra és vissza közvetlen összeköttetésben állanak.

A S z á v a n :

Zimonyból Sziszekre szertán délelőtt a pesti személyszállító gőzös megérkezte után.

A szerb határvonal hosszában :

Orsováról Belgrádra éjjel 10 órak. d. e. Gradiščeről Belgrádra, Bazsiás éjjel 10 órak. d. e. Belgrádról Szabóvára, az első zimonyi helyigőzös megérkezte után vasárnap kedden pénteken reggel. Belgrádról Breškára, az első zimonyi helyigőzös megérkezte után pénteken.

A személyszállító gőzösök megérkezése Pestre:

Mohács és Ujvidékről: naponként délután. Zimonyból: vasárnap, kedden és szertán délután. Orsova és Oláhországba: vasárnap délután.

Pesten, márczius 2-án 1868.

Igen fontos új találmány.

A t. cz. gyapju-termesztők és kereskedőkhez!

A külföldi és tengerentúli jól mosott és kezelt gyapju rendesen mosott és kezelt hazai gyapju: ártóly annyira szívja, hogy a hazai gyapju természet és kereskedés jövedelmét csak úgy lehet előnyös, ha gyapjuink tisztasága és jó kezeletése a védelem megnyeri. A divyatózó juhmosás (tisztaság) azonban legjobb helyeket daczára gazdálkodóknak mily ritkán sikerül. Ezen nagy baj megszüntetése végett alulírottak már is a jó vő nyírásti elvállalták a juhnyájak tisztítását mindenütt a jószág helyén az általuk feltalált () juhnyárási () szerszámokkal, melyvel az eleven juhmosás (tisztaság) és annak számtalan baját mind elesnek, minthogy a tisztaság és annak tisztaságában nyírtak, a lenyirt gyapjubunda a juhnyájan és hasonló szeműtől megszüntetve, kis kezi mosógépek (pléh-bundataró) tettek és egy általunk feltalált a gyapju elnyós növényi felolvasztó folyadék segítségével a víz minden víz vagy kútvíz a kének a gyapjuval érintkezése nélkül — hűfennere és tisztára a legnyíltabb idő alatt megmoshat, úgy hogy a gyapju és azok szálcsomóit természetes tevékenységben, a juh bunda egész szerszámokkal (háldománya) sőt teljesen megmunkálhatunk végre a szabadban megszáritván és az egyes bundák osztályoztatván, a gyapju alkalmas szakokba külön csomagolhatik.

T. rendelőink számára keszelek vagyunk próbámosást teljesíteni és ezert a fomszert jótállni. A mosás díja a mód és a felolvasztó szer után minden bundánál 4 kr. az első és négy kr. a második nyírásnál. A mosógépek csak nálunk rendelkezhetik meg, áruk egyenként 20 ft, melyvel egy személy naponként 150-200 bundát moshat. Rendelőinknek korményes utasítást küldünk.

Elvállalunk a kereskedők és természetűtől mindenféle ruhát mosott juhnyájanos és homokos gyapjukat az említt tisztítás végett it és a vidéken. F. évi márczius elején gyapju mosó-gyáruink Pesten meg fog nyírtatni és szívesen elvállalunk próbámosásra minden juhnyászattól hozzájuk bekielendő piszkosan lenyirt juhnyájakat. Megrendelések intézendők alulírottakhoz Pesten, Dorotya-utca 4. sz. a.

Hécei Adolf és Társa.

Bizonyítvány.

Hésey Adolf ur gyapjubunda mosási újabb módszerét a 1867. évi 49-ik számu gazdasági lapokból értesülvén, 1868. évi mártius 3-án Hésey mezővárosában 20 db kütönféle kurt és nemű, a természetesen szívesen lenyírt gyapju bundákkal — számos részvevők jelenlétében — kísérletet tén arról bizonyoságot teszünk, hogy ezen gyapjubundák 18-20 fokú meleg vízben 13 percz alatt a Hésey Adolf ur által feltaláztat mosóporral tiszta fehérséggé vá moshatik.

Kelt Hajóson 1868. évi márt. 3-án.

Spech Lajos s. k.
kalocsai érseki uradalmi igazgató.

Simig Rezső s. k.
főlkápt. urad. tisztartó.

II. ÉV...
Első...
Belgatásti...
A...
4-hasábos...
Re...
„FÜGG...
köv...
Márczius...
Márczius...
Márczius hó...
(B. K.)...
szemponthó...
Előre lá...
alig lehet...
megoldásá...
képviselői...
elfognak t...
Egy táb...
sikban a vil...
a dolgok k...
osztályok k...
juljon, csak...
Attól t...
az al p a p...
Ha a vil...
mes szám...
kor még le...
erőszakos...
oldására...
De ha...
előttünk, ak...
mint félret...
hogy az or...
társadalmi...
autonómia...
mi megalko...
történt is...
De mi h...
állunk. A m...
elég önáll...
tisztetével...
politikai k...
ségét. Ezt...
actióiban...
gyakran...
Lesz-e a...
A szépsé...
A czim...
visel, sokk...
merítő ért...
caikkben esz...
szépséget, ak...
vagy e kett...
jűk, mindegy...
be vevő fog...
kellő tanul...
adása hossz...
sok oknál fog...
hetik. Ily sz...
val ismerked...
tartalomnak...
figyelmessé...
görög nép...
esakis emlé...
mely a hajda...
megkülönbö...
nemzeteknél...
nyíltszívűs...
gyat, vagy b...
mely megérd...
ségről van...
mely nép...
val, mely nép...
akkor nem...
helye több...
rég és újabb...
rögöknek ke...